

หน่วยปฏิบัติการวิจัยแม่โขงศึกษา
สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

การค้าชายแดนไทยกับกัมพูชา

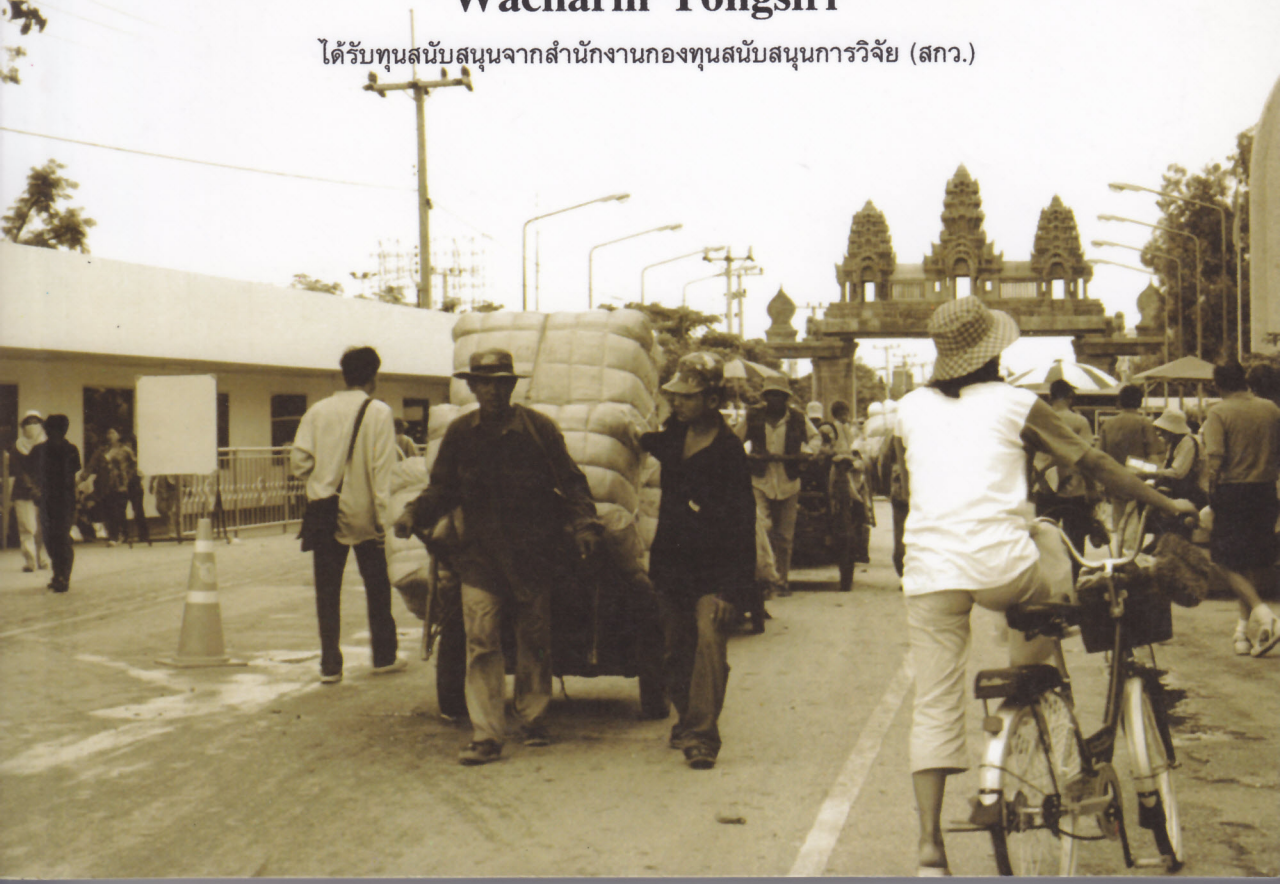
ปัญหาที่ประสบในปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขในอนาคต

Border Trading between Thailand and Cambodia

Problems and Solutions

วัชรินทร์ ยงศิริ
Wacharin Yongsiri

ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คำนำ

การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาโดยนโยบายเศรษฐกิจผ่านนโยบายการเมือง ได้เป็นแนวทางสำคัญหลังสิ้นสุดยุคสงครามอุดมการณ์ ดังนั้น การค้าชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชาจึงเป็นผลที่เกิดจากการดำเนินนโยบายนี้ เวลาได้ผ่านล่วงเลยมาเกือบ 16 ปี ได้มีการขยายตัวทางการค้าชายแดนทั้งปริมาณสินค้าและมูลค่าการค้า แต่ทว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ในการค้าระหว่างกันคงเป็นรูปแบบเดิม จึงเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลของทั้งสองประเทศต้องหันมาร่วมมือกันขบคิดและแก้ไข เพื่อที่จะสานความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจนี้ให้ยั่งยืน

การค้าชายแดนต้องเอื้อประโยชน์ให้กับประเทศคู่ค้าทั้งสองฝ่าย โดยนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนของทั้งสองประเทศที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น สร้างอาชีพสร้างรายได้ให้สามารถเลี้ยงตัวและครอบครัวได้ในระดับหนึ่ง นำไปสู่การพัฒนาประเทศด้วยการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และนำไปสู่การพัฒนาโครงข่ายคมนาคมเชื่อมโยงกันในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน และต่อเนื่องไปถึงการลงทุนที่คิดจะพัฒนาและขยายตามพื้นที่แนวชายแดน ดังนั้น โครงการวิจัย “การค้าชายแดนไทยกับกัมพูชา: ปัญหาที่ประสบในปัจจุบัน และแนวทางแก้ไขในอนาคต” จึงเป็นงานวิจัยที่พยายามเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นทางออกให้กับรัฐบาลของทั้งสองประเทศ

ผู้เขียนขอขอบคุณบุคคลหลาย ๆ ท่านที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่องานวิจัยจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้ คุณพิษณุ สุวรรณะขง ผู้อำนวยการกองเอเชียตะวันออก 2 กรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ คุณสุรจักรณ์ ศรีสังข์ ประธานหอการค้าเขต 1 (ขณะนั้นดำรงตำแหน่งประธานหอการค้าจังหวัดตราด) คุณชาติรี อูธรานนท์ พาณิชยจังหวัดจันทบุรี คุณประเสริฐ ศิริ ที่ปรึกษาหอการค้าจังหวัดตราดและเจ้าของท่าเทียบเรือกัลปิงหา และพลตรีอนุพงษ์ เผ่าจินดา ผู้บัญชาการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ (ขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองผู้บัญชาการกองกำลังบูรพา) พันเอกกนก เนตระคเวสนะ ผู้บังคับการกรมทหารราบเฉพาะกิจที่ 16 ที่อนุเคราะห์ประสานงานชายแดนแก่ผู้เขียน

อนึ่ง ในงานวิจัยโครงการนี้ผู้เขียนขอใช้คำทับศัพท์ภาษาเขมรในการเรียกชื่อจังหวัดตำบล หมู่บ้าน ของกัมพูชา ดังที่แนะนำไว้ในหนังสือ เขียน อีระวิทย์ และสุนัย ผาสุก, กัมพูชา สก.

และสถาบันเอเชียศึกษา, 2543 ดังนั้นผู้เขียนจึงขอไม่ใช้ชื่อในภาษาไทยที่คุ้นเคย เช่น จังหวัด
 เสียมราฐ ขอใช้เป็นจังหวัดเสียมเรียบ จังหวัดอุดรมีชัย ขอใช้เป็นจังหวัดอุดรเมียนเจย และ
 จังหวัดบันทายมีชัย ขอใช้เป็นบันเตียเมียนเจย เป็นต้น ส่วนตำบลโอรเสมียด ขอใช้คำสะกด
 แบบที่มาจากคำออกเสียงในภาษาเขมรเพื่อให้คงรูปภาษาเขมรเดิมเอาไว้ ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจ
 ให้ตรงกัน

นางสาววัชรินทร์ ยงศิริ

24 สิงหาคม 2547

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 นโยบายและกลไกของไทยและของกัมพูชาในการค้าชายแดน	9
บทที่ 3 การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา	47
บทที่ 4 ศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนที่จังหวัดชายแดนไทยและจังหวัดชายแดนของกัมพูชา ส่งเสริมการเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยว	121
บทที่ 5 ปัญหาและอุปสรรคในการค้าชายแดน	177
บทที่ 6 บทสรุป วิเคราะห์และข้อเสนอแนะ	203
ภาคผนวก	223
ภาคผนวกที่ 1 แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสนับสนุนการค้าชายแดน	225
ภาคผนวกที่ 2 คำสั่งคณะกรรมการเพื่อสนับสนุนการค้าชายแดน ที่ 3/2542 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาการค้าชายแดน	227
ภาคผนวกที่ 3 องค์ประกอบคณะผู้แทนฝ่ายไทยในการประชุมคณะกรรมการร่วมไทย-กัมพูชา ครั้งที่ 1 ณ กรุงเทพมหานคร	229
ภาคผนวกที่ 4 ความตกลงว่าด้วยการค้า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ลงนามวันที่ 20 มิถุนายน 1994	230
ภาคผนวกที่ 5 ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ลงนาม วันที่ 29 มีนาคม 1995	233
ภาคผนวกที่ 6 ความตกลงระหว่างไทยกับกัมพูชาในการเปิดจุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรน	240
ภาคผนวกที่ 7 ประกาศกระทรวงกลาโหมเรื่อง กำหนดชนิดหรือประเภทสินค้าควบคุมในเขตควบคุม (ฉบับที่ 1, 2 และ 3)	242
ภาคผนวกที่ 8 ประกาศกระทรวงกลาโหมเรื่อง กำหนดชนิดหรือประเภทสินค้าควบคุมในเขตควบคุม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2533	255

ภาคผนวกที่ 9 ประกาศจังหวัดสุรินทร์เรื่อง การเปิดจุดผ่อนปรน เพื่อการค้าบริเวณชายแดนที่ช่องจอม อำเภออาข่า จังหวัดสุรินทร์ และโอรส์เมียด อำเภอสำโรง จังหวัดอุตรดิตถ์	259
ภาคผนวกที่ 10 คำสั่งจังหวัดสุรินทร์ ที่ 3215/2542 เรื่อง แต่งตั้งคณะ กรรมการดำเนินงานเปิดจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม อำเภออาข่า จังหวัดสุรินทร์	262
ภาคผนวกที่ 11 รายงานการจับของลักลอบหนีศุลกากรของด่าน ศุลกากรคลองใหญ่	264
ภาคผนวกที่ 12 ระเบียบการนำเข้าสินค้าของกัมพูชา	267
ภาคผนวกที่ 13 ตารางที่ 1: รายการสินค้าส่งออกและนำเข้าชายแดน ที่สำคัญ ระหว่างไทย-กัมพูชา ปี 1999	269
ภาคผนวกที่ 14 ตารางที่ 2: รายการสินค้าส่งออกและนำเข้าชายแดน ที่สำคัญ ระหว่างไทย-กัมพูชา ปี 1998	276
ภาคผนวกที่ 15 ตารางที่ 3: รายการสินค้าส่งออกและนำเข้าชายแดน ที่สำคัญ ระหว่างไทย-กัมพูชา ปี 1999	277
ภาคผนวกที่ 16 รายการสินค้าส่งออก-นำเข้า	279
ภาคผนวกที่ 17 สินค้าส่งออก-นำเข้าที่สำคัญ 10 อันดับแรก	281
ภาคผนวกที่ 18 ตารางที่ 4: มูลค่าสินค้าส่งออกที่ผ่านด่านศุลกากร คลองใหญ่ ปี 1999	282
ภาคผนวกที่ 19 ตารางที่ 5: มูลค่าสินค้านำเข้าที่ผ่านด่านศุลกากร คลองใหญ่ ปี 1999	283
ภาคผนวกที่ 20 ตารางที่ 6: การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา	284
ภาคผนวกที่ 21 ตารางที่ 7: แสดงมูลค่าการส่งออก-นำเข้า ของ การค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย-ประเทศกัมพูชา	285
ภาคผนวกที่ 22 ตารางที่ 8: เปรียบเทียบมูลค่าการค้าชายแดน ไทย-กัมพูชา ระหว่าง ปี 1998 และ 1999	286
ภาคผนวกที่ 23 Law on The Investment of The Kingdom of Cambodia	287